

Adviescollege —
toetsing regeldruk

> **Retouradres** Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mevrouw mr. drs. I.K. van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

**ATR, Adviescollege
toetsing regeldruk**
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

Onze referentie MvH/RvZ/MR/bs/ATR1280/2020-U135

Uw referentie

T 070 310 86 66

E info@atr-regeldruk.nl

www.atr-regeldruk.nl

Datum 5 oktober 2020
Betreft Wet verlengde kwalificatieplicht

Geachte mevrouw Van Engelshoven,

Het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) heeft op 22 juli 2020 het voorstel ontvangen voor "*Wijziging van met name de Leerplichtwet 1969 in verband met de invoering van een gedeeltelijke verlengde kwalificatieplicht - Wet verlengde kwalificatieplicht*". De internetconsultatie is gehouden van 23 juli tot en met 18 september 2020. ATR heeft ter aanvulling op 31 augustus de regeldrukparagraaf ontvangen.

Op dit moment geldt de algemene leerplicht voor jongeren tot 16 jaar. Vanaf 2007 geldt de huidige kwalificatieplicht voor jongeren van 16 tot 18 jaar. Dit houdt in dat jongeren tot 18 jaar of tot aan het behalen van een startkwalificatie verplicht zijn om naar school te gaan. Een startkwalificatie is een diploma op minimaal mbo niveau 2, havo- of vwo-niveau. De voorgestelde 'verlengde kwalificatieplicht' houdt in dat ook jongeren van 18 tot 21 jaar verplicht kunnen worden om naar school te gaan.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de gevolgen voor de regeldruk aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

1. Nut en noodzaak

Met de stijging van het aantal vsv'ers en de harde kern van jongeren ouder dan 18 blijkt de huidige aanpak onvoldoende toereikend om de doelstelling van jaarlijks maximaal 20.000 vsv'ers te behalen. De stijging van het aantal vsv'ers is een indicatie dat zelfs na optimalisatie van het huidige stelsel de grenzen van het huidige instrumentarium zijn bereikt. De regering is van mening dat de ervaring met de kwalificatieplicht tot 18 jaar laat zien dat een verlengde kwalificatieplicht voor jongeren van 18 tot 21 jaar ook kan helpen. De toelichting benadrukt het belang van de startkwalificatie. Jongeren zonder een

startkwalificatie doen vaak niet volwaardig mee met de maatschappij. Zij zijn vaker werkloos, hebben vaker een uitkering, hebben hogere zorgkosten en belanden vaker in de criminaliteit. Daarom krijgen gemeenten de mogelijkheid om jongeren te verplichten naar school te gaan om een startkwalificatie te behalen. Gelet op de zwaarte van de maatregel is het alleen mogelijk om de verlengde kwalificatieplicht als sluitstuk in te zetten, in aanvulling op het bestaande instrumentarium. Het gaat hierbij om pilots.

Het college constateert dat voldoende is onderbouwd waarom wordt gekozen voor een verlengde kwalificatieplicht.

2. Minder belastende alternatieven

Volgens de toelichting is er op dit moment geen enkele mogelijkheid om jongeren ouder dan 18 jaar te verplichten om naar school te gaan. Ook de Participatiewet biedt alleen een prikkel voor jongeren om terug naar school te gaan maar geen verplichting. Gezien de zwaarte van de maatregel is nadrukkelijk gekozen voor een gerichte inzet van de kwalificatieplicht op aanvraag van gemeenten, onder de voorwaarde van een goede onderbouwing. Het landelijk verplichten van de inzet van de kwalificatieplicht past daar niet bij, aldus de toelichting. Gemonitord zal worden of het aantal vsv'ers tussen 18 en 21 jaar zal afnemen en of de inzet van de wettelijke mogelijkheid tot de verlengde kwalificatieplicht daaraan heeft bijgedragen. Daarbij zal ook de systematiek van de wet, namelijk toepassing van de maatregel alleen op initiatief en aanvraag van de gemeente voor een beperkte groep, worden betrokken. De evaluatie van de pilots vormt ook het moment om de inzet van meer algemene regels te overwegen waarmee het aantal jongeren met een startkwalificatie wordt verhoogd. Dergelijke algemene regels vormen mogelijk een minder belastend alternatief dan de voorgestelde systematiek met pilots op aanvraag van gemeenten.

2.1 Het college adviseert bij de evaluatie van de pilots voor de verlengde kwalificatieplicht de inzet van meer algemene regels om het aantal jongeren met een startkwalificatie te verhogen, te overwegen als mogelijk minder belastend alternatief om dat doel te bereiken.

3. Werkbaarheid

Het college constateert dat er nog vragen zijn over de organiseerbaarheid en uitvoerbaarheid van de aanpak. Dit komt onder meer doordat bij algemene maatregel van bestuur nog nadere regels worden gesteld over de voorwaarden en de procedure voor de aanvraag van de verlengde kwalificatieplicht door gemeenten. De criteria waaraan de aanvraag van een gemeente moet voldoen, zijn in algemene zin genoemd.

Zo moet de aanvraag van de verlengde kwalificatieplicht vergezeld gaan van een beschrijving van de wijze waarop de gemeente voorlichting zal geven over de invoering en de toepassing van de verlengde kwalificatieplicht in die gemeente en de gevolgen daarvan voor de betreffende jongeren. Als een gemeente toestemming krijgt om de verlengde kwalificatieplicht in te zetten, geldt een wettelijke overgangperiode van één jaar. Jongeren moeten zich erop kunnen voorbereiden dat ze (weer) aan de kwalificatieplicht moeten voldoen.

De ambitie van het wetsvoorstel is om (veel) meer jongeren een startkwalificatie te laten halen. De ervaring met de kwalificatieplicht tot 18 jaar laat volgens de toelichting zien

dat een verlengde kwalificatieplicht voor jongeren van 18 tot 21 jaar preventief kan werken, ter voorkoming van vroegtijdig schoolverlaten. Om de verlengde kwalificatieplicht effectief en preventief te laten werken is het van belang dat scholen, gemeenten en andere instellingen/organisaties de communicatie en aanpak afstemmen, zodat deze herkenbaar is voor jongeren. Met het oog op de diversiteit van de doelgroep en de (vele) betrokken instellingen en organisaties acht het college het nuttig om 'klantreizen verlengde kwalificatieplicht' uit te voeren als hulpmiddel om de begeleiding van de jongeren vorm te geven.

3.1 Het college adviseert 'klantreizen' uit te voeren als hulpmiddel om de begeleiding van jongeren die te maken krijgen met de verlengde kwalificatieplicht, vorm te geven.

4. Gevolgen regeldruk

Het college constateert dat de structurele en incidentele gevolgen voor de regeldruk voor onderwijsinstellingen en de jongeren in beeld zijn gebracht en berekend. De gemaakte inschatting hierbij is dat circa 10% van alle gemeenten de verlengde kwalificatieplicht inzet. Onderwijsinstellingen moeten kennisnemen van de wet- en regelgeving, verzuimgegevens aanleveren en eventueel in overleg treden met gemeenten over de voorgenomen verlengde kwalificatieplicht. De regeldrukkosten nemen toe op het moment dat onderwijsinstellingen vaker, met meerdere gemeenten afzonderlijk in overleg moeten treden. Ook de jongeren moeten kennisnemen van de aangepaste regels, zich eventueel inschrijven op een onderwijsinstelling, en als gevolg daarvan een beroep doen op financiële voorzieningen of studiefinanciering aanvragen.

De verwachting is dat door de verlengde kwalificatieplicht deelname aan het bekostigd onderwijs zal toenemen bij instellingen in de RMC-regio waar de betreffende gemeente toe behoort. Scholen moeten zich voorbereiden op de toestroom van deze leerlingen, die vaak extra aandacht en ondersteuning vereisen. In het wetsvoorstel is daarom opgenomen dat er draagvlak moet zijn voor de verlengde kwalificatieplicht bij de scholen en instellingen in de betreffende RMC-regio. Bij algemene maatregel van bestuur wordt nog uitgewerkt hoe de gemeente dit kan aantonen. De regeldrukkosten in verband met deze bepaling komen bij de algemene maatregel van bestuur aan de orde. Met name de eventuele nalevingskosten voor betrokken onderwijsinstellingen bij de pilots zijn dus nog niet in beeld.

De onderhavige regeldrukparagraaf is nog niet compleet. ATR adviseert de volgende aspecten ook op te nemen in de regeldrukparagraaf:

- De gevolgen voor de regeldruk voor betrokken vo-scholen.
- De (extra) bijdrage van onderwijsinstellingen aan de jaarlijkse effectrapportage van de contactgemeente en de evaluaties van de gemeenten en het Rijk.
- De regeldrukkosten voor jongeren voor de aanvraag van een individuele ontheffing van de verlengde kwalificatieplicht, op bijvoorbeeld lichamelijke of psychische gronden. Voor een dergelijke vrijstelling moet er een verklaring zijn van een onafhankelijke arts.
- De regeldrukkosten voor burgers voor een eventuele bezwaarprocedure.

4.1 Het college adviseert de gevolgen voor de regeldruk volledig in beeld te brengen in de toelichting bij het wetsvoorstel.

Dictum

Gelet op bovengenoemde bevindingen is het eindoordeel ten aanzien van de consultatieversie van dit voorstel:

Indienen nadat met de adviespunten rekening is gehouden.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

w.g.

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris